

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วย วิธีดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. 2547

เพื่อให้ผู้ซึ่งประสงค์จะร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ สามารถดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งขึ้นได้ ถูกต้องตามหลักการ มีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ขอจัดตั้ง รวมทั้งไม่ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อระบบสหกรณ์

จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16(8) ประกอบกับมาตรา 34 มาตรา 37 และมาตรา 71(3) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อให้ถือปฏิบัติดังนี้

1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยวิธีดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. 2547”

2. ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันที่ออกประกาศ

3. ให้ยกเลิกประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผน ดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ประกาศ ณ วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2542

4. ในระเบียบนี้

“นายทะเบียนสหกรณ์” หมายความว่า รวบรวมถึงรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย จากนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย

5. ก่อนเลือกตั้งคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ผู้ซึ่งประสงค์จะร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ต้องมีความรู้ เบื้องต้นเกี่ยวกับการสหกรณ์ โดยได้รับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง จากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการ หรือผู้ที่มีประสบการณ์ด้านสหกรณ์

6. เมื่อได้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แล้ว ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ปรึกษาหารือร่วมกันกำหนด แผนดำเนินกิจการสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น โดยแผนดำเนินกิจการสหกรณ์ดังกล่าวอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (1) กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามแผน ต้องไม่น้อยกว่า 1 ปีทางบัญชี
- (2) การรับสมัครสมาชิกเพิ่ม
- (3) การดำเนินธุรกิจโดยสมาชิกมีส่วนร่วม
- (4) การจัดหาทุนดำเนินการ
- (5) การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิก
- (6) การจัดให้มีผู้จัดทำบัญชีสหกรณ์

/ 7. เมื่อจัดทำแผนการ...

7. เมื่อจัดทำแผนการดำเนินงานแล้ว ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ร่วมกันจัดทำข้อบังคับสหกรณ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำร่วมกันของผู้ซึ่งประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ และอยู่ในขอบเขตตามประเภทสหกรณ์

8. ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เสนอชื่อสหกรณ์ที่จะจัดตั้งต่อนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อตรวจสอบความซ้ำซ้อน จำนวน 3 ชื่อ โดยเรียงลำดับตามความต้องการ แต่ละชื่อไม่เกิน 100 ตัวอักษร และให้ยื่นเรื่องขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งผลการตรวจสอบ

9. สำนักงานของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น ควรอยู่ในทำเลที่สมาชิกสามารถติดต่อได้สะดวก และมีความมั่นคง ตามสมควร

10. สหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งแล้ว หากไม่ปฏิบัติตามแผนดำเนินงานสหกรณ์ที่กำหนดไว้โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินงานให้เป็นผลดี หรือการดำเนินงานของสหกรณ์ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์หรือประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นเหตุให้นายทะเบียนสหกรณ์อาจสั่งเลิกสหกรณ์นั้นได้

ประกาศ ณ วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

(นายสรพล เถระพัฒน์)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติ การแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

คำแนะนำ
เรื่องระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยวิธีดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. 2547

*****

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีความเข้าใจในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยวิธีดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. 2547 รวมทั้งสามารถนำระเบียบฯ ไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้องชัดเจนเป็นแนวเดียวกัน

คำแนะนำ

1. การใช้อำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ในการออกระเบียบฯ อ้างอิงตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้

1.1 มาตราหลัก 16 (8) นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกระเบียบหรือคำสั่งเพื่อให้มีการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

1.2 มาตราประกอบ 34, 37 และ 71 (3)

(1) มาตรา 34 การปฏิบัติของผู้ประสงค์จะเป็นสมาชิก ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก และคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ รวมถึงการจัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งในมาตรา 34 (2)

(2) มาตรา 37 การพิจารณาของนายทะเบียนสหกรณ์ในการรับจดทะเบียนสหกรณ์ และออกใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยการพิจารณาวัตถุประสงค์ตามมาตรา 33 คำขอจดทะเบียนมีเอกสารครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา 35 และการจัดตั้งสหกรณ์ ตามที่ขอจดทะเบียนจะไม่เสียหายแก่ระบบสหกรณ์

(3) มาตรา 71 (3) นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งเลิกได้ เมื่อปรากฏว่าสหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้เป็นผลดี หรือการดำเนินกิจการของสหกรณ์ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์หรือประโยชน์ส่วนรวม

2. คำอธิบายตามระเบียบฯ ข้อ 3 เพื่อให้ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ฉบับนี้ครอบคลุมภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 34 (2) จึงต้องยกเลิกประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ประกาศ ณ วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ก่อน

3. คำอธิบายตามระเบียบฯ ข้อ 4 คำว่า “นายทะเบียนสหกรณ์” ตามระเบียบฯ นี้ หมายถึง ผู้ใดได้รับแต่งตั้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ให้เป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ และได้รับมอบอำนาจหน้าที่ให้ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ในกรณีใด ย่อมมีอำนาจในการนั้น

4. คำอธิบายตามระเบียบฯ ข้อ 5

(1) ต้องการให้ผู้ประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้มีความรู้ด้านสหกรณ์เป็นการเบื้องต้น ก่อนที่จะมีการประชุมเลือกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

(2) วิทยากรที่จะให้ข้อความรู้ด้านสหกรณ์แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ เป็นบุคคลจากภาคราชการหรือบุคคลใด ๆ นอกภาคราชการ ที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นนักวิชาการหรือเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านสหกรณ์

(3) ระยะเวลาการฝึกอบรมหรือให้ข้อความรู้ด้านสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง หรือ 1 วัน หากผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ยังไม่เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนจากความรู้ที่ได้รับ อาจขอให้มีการขยายเวลาฝึกอบรมต่อไปอีกได้ตามแต่จะเห็นสมควร

(4) เหตุที่ต้องมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสหกรณ์ ก็เพื่อว่าเมื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์แล้ว ผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์จะได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และสามารถร่วมมือกันเสริมสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์อย่างแท้จริงและยั่งยืน

ไปของคดีประจักษ์ชัดว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามที่กล่าวถึงในข้อหา...
... (3) ส่วนการตรวจหา...

การตรวจหา...

การตรวจหา... (2) ส่วนการตรวจหา...

การตรวจหา...

การตรวจหา... (1) ส่วนการตรวจหา...

คือ

5.3 ผู้ต้องหา...

5.2 (2) การตรวจหา...

5.2 ผู้ต้องหา...

การตรวจหา...

5.1 คดี...

5. การตรวจหา...

(4) ด้านการจัดหาทุนดำเนินการ มีความจำเป็นสำหรับสหกรณ์ตั้งใหม่มาก เบื้องต้นคณะผู้จัดตั้งต้องดูว่ากิจกรรมดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ 6 (3) ซึ่งมาจากสมาชิกมีแผนไว้อย่างไร เมื่อทราบแล้วจะรู้ว่าต้องมีทุนทำกิจกรรมอย่างน้อยแค่ไหน แล้วจึงมาพิจารณา ด้านการหาทุนจากการถือหุ้นของสมาชิกเป็นลำดับแรก ซึ่งจะเข้าหลักการรวมกลุ่มที่ต้องช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากพิจารณาแล้วยังไม่พอเพียง คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องพิจารณาว่าจะหาแหล่งเงินทุนที่จะขอขืมมาจากที่ใดได้อีกหรือไม่ เงินทุนที่จะได้มาจะเป็นเงินที่เตรียมไว้สำหรับการดำเนินกิจกรรมเมื่อได้เป็นสหกรณ์โดยสมบูรณ์แล้ว

(5) ด้านการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิก เนื่องจากกิจกรรมดำเนินงานตามระบอบสหกรณ์ มีกฎหมายสหกรณ์ มีหลักการสหกรณ์ เป็นกรอบยึดถือสำหรับการปฏิบัติ สมาชิกพึงมีความรู้ความเข้าใจให้มากไว้ เพราะจะเป็นการปลูกฝังการอยู่ร่วมกันอย่างมีวินัย มีความสามัคคี มีความเสียสละ และมีสันติสุขในสังคมชุมชนอันเป็นพื้นฐานการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จึงต้องกำหนดให้มีแผนการให้ความรู้แก่สมาชิกโดยสม่ำเสมอ

(6) ด้านการจัดให้มีผู้จัดทำบัญชีของสหกรณ์ การเงินและการบัญชีมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ เพราะนอกจากจะทำให้ได้รู้ถึงผลการดำเนินธุรกิจว่าเป็นอย่างไร ควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนไหน ยังใช้ในการวางแผนว่าจะลงทุนทำอะไรต่อไป รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความถูกต้องของการดำเนินงาน สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นจึงต้องจัดให้มีผู้จัดทำบัญชีของสหกรณ์

5.4 การกำหนดแผนดำเนินการของสหกรณ์หรือที่กฎหมายสหกรณ์บัญญัติไว้ คือแผนการดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ซึ่งมีแนวทางการจัดทำดังต่อไปนี้ (ดูแผนภูมิแสดงการจัดทำแผนดำเนินการของสหกรณ์ท้ายคำแนะนำ)

(1) แผนการบริหารเงินทุน โดยแสดงที่มาของเงินทุนดำเนินการจำนวนเงินทุนที่จะได้มา การนำทุนไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งประมาณการรายได้ รายจ่ายจากการบริหารเงินทุน

/ (2) แผนการบริหาร...

(2) แผนการบริหารธุรกิจโดยสมาชิกมีส่วนร่วม โดยแสดงชนิดของธุรกิจที่ดำเนินการ ปริมาณธุรกิจ (หากธุรกิจนั้นมีลักษณะเป็นการรวบรวมจากสมาชิกเพื่อจัดการจำหน่าย อาจแสดงแผนการตลาดไว้ด้วย) รายได้ รายจ่ายจากการดำเนินธุรกิจ

(3) แผนการพัฒนาคูคณากร โดยแสดงกลุ่มบุคคลของสหกรณ์ที่จะต้องได้รับการถ่ายทอดความรู้ (ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการของสหกรณ์) จำนวนครั้งในรอบปี หากมีความจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายตามแผนนี้ อาจแสดงค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ไว้ด้วย

(4) แผนการรับสมาชิกเพิ่ม โดยแสดงจำนวนสมาชิกที่จะรับเพิ่มในรอบปีที่ทำแผน

(5) แผนการบริหารองค์กร โดยแสดงอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และค่าใช้จ่ายที่พึงมี (สหกรณ์อาจจัดทำแผนนี้เพิ่มเติม)

(6) ประมาณการรายได้อื่น โดยแสดงที่มาของรายได้อื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วในข้อ 5.4 (1) และ (2) (สหกรณ์อาจจัดทำแผนนี้เพิ่มเติม)

(7) ประมาณการรายจ่ายดำเนินงาน โดยแสดงที่มาของค่าใช้จ่ายดำเนินงานอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วในข้อ 5.4 (1) (2) (3) และ (5) (สหกรณ์อาจจัดทำแผนนี้เพิ่มเติม)

(8) นำส่วนที่เป็นรายได้และค่าใช้จ่ายตามที่กล่าวมาหาส่วนเหลือมหารายได้และค่าใช้จ่าย จะทำให้ทราบในเบื้องต้นว่าเมื่อดำเนินกิจกรรมทางสหกรณ์แล้ว ภายใน 1 รอบปีทางบัญชีจะมีแนวโน้มที่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้หรือไม่

(9) ถ้าต้องการให้ชัดเจนขึ้นอาจจัดทำแผนดำเนินการล่วงหน้า 3 ปีทางบัญชี

6. คำอธิบายตามระเบียบฯ ข้อ 7

(1) คณะผู้จัดตั้งร่วมกันยกร่างข้อบังคับสหกรณ์

(2) ในข้อบังคับสหกรณ์ให้กำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำร่วมกันของผู้ซึ่งประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ เช่น ถ้าการจัดตั้งสหกรณ์นั้นเพื่อจะจัดหาสิ่งของที่เป็นวัสดุการเกษตรมาจำหน่ายแก่สมาชิก (ธุรกิจรวมซื้อ) เนื่องจากผู้ที่จะมารวมกลุ่มเป็นสหกรณ์มีความต้องการที่อยากให้สหกรณ์จัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรมาบริการหรือจำหน่าย ก็ให้ระบุวัตถุประสงค์ในข้อบังคับว่า “เพื่อจัดหาวัสดุการเกษตรมาจำหน่ายแก่สมาชิก” เป็นต้น

/ (3) วัตถุประสงค์...

(3) วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ต้องตรงตามขอบเขตประเภทของสหกรณ์แต่ละประเภทด้วย

7. คำอธิบายตามระเบียบฯ ข้อ 8

เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาข้อขัดข้อง จึงให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เสนอชื่อสหกรณ์ที่จะจัดตั้งต่อนายทะเบียนสหกรณ์ (สหกรณ์จังหวัด รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์) จำนวน 3 ชื่อ ๆ ละไม่เกิน 100 ตัวอักษร โดยเรียงลำดับตามความต้องการ

เมื่อได้รับการแจ้งผลการตรวจสอบแล้ว ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ยื่นเรื่องขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ภายใน 30 วัน

8. คำอธิบายตามระเบียบฯ ข้อ 9

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องพิจารณาจุดตั้งของสำนักงานสหกรณ์ด้วย และเนื่องจากสหกรณ์เป็นของส่วนรวม สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของ จึงควรเน้นบริการสมาชิกโดยตรง ดังนั้นที่ตั้งสำนักงานควรอยู่ในทำเลที่สมาชิกสามารถเดินทางมาติดต่อได้อย่างสะดวก และควรมีความมั่นคงถาวร ตามสมควร

9. คำอธิบายตามระเบียบฯ ข้อ 10

(1) สหกรณ์มีแผนดำเนินงาน แต่ไม่ปฏิบัติตามแผนฯ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่า สหกรณ์ไม่อาจดำเนินงานให้เป็นผลดี นายทะเบียนสหกรณ์อาจสั่งเลิกสหกรณ์นั้นได้

(2) สหกรณ์มีแผนดำเนินงาน แต่เมื่อดำเนินการแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์หรือประโยชน์ส่วนรวม นายทะเบียนสหกรณ์อาจสั่งเลิกสหกรณ์นั้นได้